

СЕКЦІЯ 10:
ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС

Солоденко Антон Володимирович,
курсант навчально -наукового інституту підготовки фахівців для експертно-криміналістичних підрозділів НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри цивільного права і процесу НАВС **Шаповал Л.І.**

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ
«ФАКТИЧНИХ ШЛЮБНИХ ВІДНОСИН» В УКРАЇНІ

Фактичні шлюбні відносини, будучи зумовленими різними чинниками об'єктивного та суб'єктивного характеру, існували задовго до виникнення правового інституту шлюбу. З часів римського класичного права «фактичний шлюб» (конкубінат) слугував достатньо надійним засобом захисту прав та інтересів чоловіка та жінки, які бажали проживати разом, але з об'єктивних причин не могли укласти «законний римський» шлюб.

Згідно з положеннями сучасного сімейного законодавства України за особами, які перебувають у «фактичних шлюбних відносинах», визнається низка майнових прав, хоча ні самого поняття «фактичного шлюбу» («фактичних шлюбних відносин»), ні детальної регламентації згаданих прав та відповідних обов'язків ні Сімейний кодекс У країни, ні інші акти сімейного законодавства не містять, що призводить до виникнення спорів між учасниками цих відносин, а також іншими особами, чиї інтереси виявляються порушеними.

З прийняттям СК України фактичні шлюбні відносини стали дуже поширені, оскільки основна перешкода для їх існування — це спільно нажите майно — яке відповідно до ст.74 СК України віднесено законодавцем до спільної сумісної власності, а відносини щодо цього майна отримали однакове регулювання як між особами, які перебувають у шлюбі, так і між чоловіком та жінкою, які спільно проживають без реєстрації шлюбу.

Погоджуючись на «фактичний шлюб», громадяни тим самим допускають певну невизначеність подальших відносин у юридичному розумінні, оскільки їх зміст становлять взаємні права та обов'язки. Останні ж перебувають під захистом закону лише в зареєстрованому шлюбі (частина друга статті 21 Сімейного кодексу України), причому такого захисту вони не позбавляються навіть тоді, коли дружина й чоловік з поважних причин (навчання, робота, лікування, необхідність догляду за батьками, дітьми тощо) не проживають спільно.

Як правило, відносини в незареєстрованому шлюбі будуються виключно на почуттях та усному договорі. Фактичне спільне

проживання не вважається шлюбом, а тривалість «фактичних шлюбних відносин» і характер подружніх зв'язків між їх учасниками (були вони серйозними чи випадковими) не мають правового значення.

У випадку, коли фактичний союз не виправдав сподівань, і мирних шляхів поділу майна не знайдено, учаснику «фактичних шлюбних відносин» потрібно переконати суд насамперед у тому, що це майно є спільним. Для цього необхідно довести не сам факт перебування у «фактичних шлюбних відносинах», а факт придбання даного конкретного майна за кошти або внаслідок трудової участі обох фактичних чоловіка й дружини. Практика показує, що зробити це не завжди просто.

Основні результати досліджень. Відсутність чіткої системи правового регулювання відносин «фактичного шлюбу» виключає єдиний підхід судових органів до вирішення пов'язаних з ним спорів. Так, стаття 74 Сімейного кодексу України хоч і не повною мірою, але все ж таки намагається прирівняти «фактичний шлюб» до зареєстрованого. Адже відсутність штампа в паспорті тепер не рятує ні від сплати аліментів, ні від поділу майна. Інша річ, що перед тим, як взятися за майнові позови, спершу прийдеться довести свої фактичні сімейні відносини у суді. А у випадку з аліментами також і факт батьківства.

Проживання однією сім'єю жінки та чоловіка без укладення шлюбу не є підставою для виникнення в них права на спадкування за законом у першу чергу на підставі ст. 1261 ЦК. Водночас, відповідно до ст. 1264 ЦК «у четверту чергу право на спадкування за законом мають особи, які проживали зі спадкодавцем однією сім'єю не менш як п'ять років до часу відкриття спадщини». Отже, у питанні черговості спадкування за законом особи, що перебувають у зареєстрованому шлюбі, і такі, що фактично проживають однією сім'єю, належать до різних черг спадкування - першої та четвертої відповідно. А тому чоловік чи жінка, що проживали спільно однією сім'єю, спадкуватимуть лише за відсутності спадкоємців першої, другої та третьої черг.

Таким чином, існуюче на сьогодні співвідношення та регулювання законодавством України відносин спільного проживання чоловіка та жінки поряд із законним шлюбом наштовхує на прийняття одного із двох кардинально протилежних висновків:

або законодавець законодавчо закріпить існування поряд із законним шлюбом фактичного шлюбу і держава однаково бере під захист осіб, які проживають у шлюбі, і осіб, які проживають спільно однією сім'єю без шлюбу;

або ж все-таки законодавчо буде визнаний лише зареєстрований шлюб, а правовідносини щодо спільного майна чоловіка та жінки, які спільно проживають однією сім'єю, будуть регулюватися лише нормами цивільного законодавства.

Це стане стимулом для зміцнення сімейних відносин, реєстрації шлюбу як підстави створення сім'ї з наслідками, які з цього випливають і отримують свій захист у сімейному законодавстві, а також народження та виховання дітей у повноцінних сім'ях.

Бреус Сергій Михайлович,

студент магістратури навчально -наукового інституту права та психології НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент, професор кафедри цивільно-правових дисциплін навчально -наукового інституту права та психології НАВС **Плахотнюк Н.В.**

ФУНКЦІОНУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ПУБЛІЧНИХ ТОРГОВЕЛЬНИХ ВІДНОСИН: НА ПРИКЛАДІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РЕГІОНУ

Світове торгове право пройшло значне становлення починаючи ще з давніх часів. Так чи інакше, а у зв'язку з неоднаковим географічним та економічним розвитком між державами постійно існували торговельні відносини. Відмінністю сучасного періоду тільки в тому, що ХХ та ХХІ століття характеризується «правом миру», тобто значним правовим регулювання позамілітарських способів у вирішенні будь-яких конфліктів між країнами, у тому числі і зовнішньоекономічних

Варто наголосити, що сучасний стан світових торгових зв'язків формує якісно новий етап взаємозв'язків між державами та свого роду стимулює поступовому зникненню політичних кордонів між країнами та формуванню економічних союзів та блоків, як сучасних способів інтеграції

Однак епоха, що настала, характеризується не тільки зростанням взаємозалежності й інтеграції держав світового співтовариства, але й спричиняє істотну трансформацію архітектури глобального мирного співіснування, у тому числі й в торговій сфері, яка склалася в часи біполярної світобудови. Глобалізація, що характеризується цивілізаційним порядком існування суспільства, заснованим на вільному глобальному (трансграничному) русі (циркуляції) головних економічних факторів: товарів, послуг, капіталів і осіб, відкрила перед державами не тільки широкі можливості співробітництва і розвитку, але й «висвітлила» раніше сховані між ними глибинні суперечності й протистояння, що прямо позначаються на системі світових господарських зв'язків.

Тому на сьогодні важливо дослідити сучасний стан торгових відносин між державами та інтеграційними об'єднаннями в період формування нового глобального правопорядку.